

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

Moguntiae, 1760

XVII. De canonicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

quæ in
Francia
est restri-
ctior.

fuscipi & dispensationes, ab Episcopo alias pe-
tendæ, concedi possunt ³. Quod ad admi-
nistrationem attinet, omnibus canonibus cau-
tum, ne quid ex bonis cum Episcopi, tum Ec-
clesiæ auferatur aut dissipetur; sed cuncta af-
ferrentur successori ⁴. Hodie mobilia fiunt
Episcopi hæredum propria: sed ad redituum
mensalium administrationem capituli est con-
stituere œconomos, qui successori Episcopo
rationem reddant, æque ac vicarii generales
ceterique omnes, qui vacantem Ecclesiam ad-
ministrant ⁵. In Francia rex capitula hoc one-
re liberat, ipseque non solum œconomos con-
stituit, sed *jure regaliæ* fructus quoque va-
cantis Episcopatus metit: qua de re *part. II.*
c. 19. In universum sede vacante nihil inno-
vandum; nihil alienandum; nulla beneficia
erigenda, supprimenda, unienda; nihil de-
nique, quod futuro Episcopo invisum, facien-
dum ⁶. Tantum de Episcopis.

- 1) *c. 2. X. de sede vacante c. un. eod. in 7.*
- 2) *Concil. Trid. sess. 7. c. 10.*
- 3) *c. un. X. de major. & obed. in 6.*
- 4) *C. 12. q. 2. c. 45. C. 22. q. 2. c. 43.*
- 5) *Concil. Trid. sess. 24. c. 16.*
- 6) *c. 1. X. de sede vacante.*

C A P. XVII.
D E C A N O N I C I S.

I.

Canonici
olim
ignoti,

PRINCIPIO præter ordines nulli alii fuere
ministri Ecclesiæ: presbyter nil nisi pres-

byter: diaconus nil nisi diaconus fuit, & sic in reliquis. Tantummodo ad unitatem tuendam suus cuique ordini præses fuit, veluti presbyterorum, primus ratione ordinationis, quem *archipresbyterum* vocamus; *Archidiaconus*, qui diaconis ac universo clero inferiori ab Episcopo præfectus est. Ubi clerici minores magno numero fuere, datus fuit, qui eos regeret, *Primicerius* seu *primicerius*; isque plerumque subdiaconus ¹. Vocatur ille sæpe *primicerius notariorum*, quoniam minores clerici plerumque Episcopis fuere ab epistolis ².

1) THOMASS. *disc. part. 2. l. 1. c. 48.*

2) *Concil. Emerit. c. 10.*

II. MAGNA pars cleri semper Episcopo fuit a latere cum inter preces, tum in omnibus functionibus publicis. Presbyteros Episcopus in omni negotio consuluit, & diaconis ceterisque inferioribus usus est tamquam ministris. Ceteri per *titulos* (Ecclesias) urbicos & rurales dispersi nonnumquam convocabantur: quæ congregatio *Synodus* audit. Ex primis istis, qui semper sunt a latere Episcopi, nati sunt *canonici cathedralium Ecclesiarum* ¹. Equidem principio clerici canonici vocati sunt omnes, qui secundum canones duce episcopo vivere, & qui in *matriculam* Ecclesiæ relati sunt, ut ejus sumtu viverent, sive in matre, sive in alia servirent ecclesia ². Sed posthac canonicorum nomen proprium factum clericis in commune cum episcopo viventibus.

1) THOMASS. *disc. part. 1. l. 1. c. 42. part. 2. l. 1. c. 21.*

2) *Conc. Clarom. c. 15. conc. Arel. III. c. 11.*

convicto-
res epi-
scopi.

III. NAM ex quo tempore pax eccle-
siæ reddita est, plures sancti episcopi, veluti
EUSEBIUS Vercellensis, aliique in commu-
nitione vixere cum clero suo. Omnium eminent-
tissimum est exemplum AUGUSTINI, qui
clericos suos ad statum *perfectæ paupertatis* re-
duxit, sublata omni proprietate, ipsemet ve-
luti minimus inter eos versatus ¹. Nonnulli
huic communioni adjecere vitæ monasticæ au-
steritates, quantum per functiones clericales
fieri potuit: unde istæ clericorum communi-
tates nonnumquam *monasteria* vocabantur. Sic
Gregorius M. qui ante pontificatum monachus
erat, monachus mansit in papatu, familiam-
que instar monasterii habuit, ex qua episcopos
ad ceteras ecclesias & Apostolos misit in An-
gliam ².

- 1) AMBROSIUS ep. 82 *Possidon. de vit. August. c. 5. 11.*
AUGUSTINUS *serm. 49. 50 de divers. al. 355. 356.*
2) *Jo. Diac. l. 2. c. 11. 12.*

confi-
tuunt ca-
pitulum
& sena-
tum epi-
scopi,

IV. ET ita quidem communitas id
fuit, quod hodie *capitulum*, Seminarium vel
corpus præcipuum cleri totius diœcesis appel-
laremus. Ibi clerici juniores educabantur, &
ex iis prædibant pastores, presbyteri Nosoco-
miorum & oratoriorum. Illuc senes corpore
invalidi se recipiebant. Qui ibi commoraban-
tur, serviebant in Ecclesia cathedrali, Episco-
po ministrabant, erantque ei instar *senatus or-
dinarii*.

habent
suos Præ-
positos &
decanos,

V. HIS communitatibus, quum in Ec-
clesiis majoribus mire crescerent, & archidia-
conus, aliis negotiis distentus, eas regere non

commode posset; præfecti sunt *prepositi*, ac *decani*, veluti monasteriis, sæpe plures *decani*, sæpius plures *prepositi*, & nonnumquam abbas, qui totum corpus regeret sub Episcopo tamquam capite. In minoribus civitatibus institutæ sunt similes congregationes, quæ sæpe monasteria, hodie *collegiata* ecclesiæ appellantur. Olim enim promiscuo usu congregationes, conventus & collegia venerunt. Capituli vocabulum est omnium recentissimum.

VI. ANNO DCCLX. Mediomatricum sunt regulares, Episcop. CHRODOGANGUS clero suo præscripsit regulam a pluribus Ecclesiis posthac acceptam ¹. Concilio Aquisgranensi ann. DCCCXVI. auspiciis Ludovici pii habito, amplissima canonicis regula prodita est, totius disciplinæ Ecclesiasticæ compendium ². Ubique *dormitoria*, *refectoria*, occlusa loca canonicis sunt ædificata. Sic per totum regnum Francorum convictus in Ecclesiis cathedralibus effloruerunt, in quibus capitulum, a reliquo clero distinctum, peculiare superiores habuit. Postquam vetus consuetudo migrata & a convictu illo recessum est, canonici tamen semper peculiare corpus mansere, conservantes communionem bonorum ex parte, & domicilia prope Ecclesiam. Nihil aliud mandatum sibi existimantes, præter recitationem officii; jura tamen totius cleri sibi vindicabant; ut soli constituerent senatum Ecclesiasticum; soli sede vacante regerent Ecclesiam; soli eligerent Episcopum.

1) *Hist. Eccles.* l. 43. n. 37. tom. 7. concil. p. 1445.

2) *Hist. Eccl.* l. 66. n. 23. tom. 7. concil. p. 1307.

& ob
hanc cau-
sam mul-
tis privi-
legiis or-
nantur,

VII. EX eodem fonte *exemptiones* eorum manarunt. Habent enim, ad exemplum regularium, a Papis & Episcopis multa privilegia, quæ singulis electionibus ut confirmentur & augeantur satagunt. Alias capitula non solum in ipsum corpus, sed etiam per magnam dioceseos partem *jurisdictionem* habent; ipsa vicissim, a jurisdictione Episcopi exempta, ultra *decanum* non nisi *metropolitanum* aut *Papam* superiorem agnoscunt. Hinc Episcopis nihil amplius auctoritatis est in magnam cleri partem, quæ jus peculiaris collegii habet; & Episcopis sæpe lis movetur de jure sacrum faciendi in Ecclesia cathedrali.

Officiales
Ecclesie
non con-
fundendi
cum offi-
cialibus
capituli.

VIII. PRAEPOSITI in plerisque capitulis sunt abrogati, quoniam, quum bona administrarent, potentia inflati, canonicos durius habuere. Facilius *decani* tolerantur, non nisi sacra curantes: nec tamen plures uno admittuntur, qui veluti dux est capituli. Et quoniam præcipui officiales cujusque Ecclesie æque ac canonici addicti sunt templo cathedrali; eorum nomina sæpe dantur officialibus capitulorum particularibus. Sic quemadmodum *archidiaconum*; ita etiam dicimus *decanum* Ecclesie Parisiensis, qui *capituli* dicendus est. Ceterum archidiaconus, archipresbyter, cancellarius & reliqui officiales totius Ecclesie pro dignitatibus capituli sunt habiti.

capitula
collegia-
ta.

IX. AD horum exemplum capitula *collegiata*, postquam a vita monastica recesserunt, peculiare tamen corpus porro consti-

tuerunt. Cujus generis inde a sæculo VII. plura præsertim in regum & principum sacellis instituta fuere ad juges preces coram sanctorum reliquiis fundendas. Immissi sunt etiam canonici in plura monasteria; quæ in statum sæcularem conversa sunt, quoniam regula non amplius observabatur. Officia canonicorum restricta sunt ad cultum divinum statis horis celebrandum¹. Sed si non sunt ad minimum subdiaconi; neque ad collationem beneficiorum, neque ad consultationes capitulares concurrunt activo vel passivo suffragio. Nam hoc modo ii, qui per beneficia ad Ecclesiastica munera provolant, excitandi videbantur ad utilem Ecclesiæ operam navandam.

1) Concil. Trident. sess. 22. ref. c. 4. Clem. ut ii qui. de ætat. & qual. præf.

C A P. X V I I I.

DE CURATIS, CHOREPISCOPIIS,
ARCHIPRESBYTERIS.

I.

INDE a primis sæculis presbyteri dispositi fuere per certos *titulos*, hoc est, *oratoria*, quæ alternatim Episcopus visitavit, congregandorum fidelium causa. Ipsorum curæ commissa fuit certa urbis regio, ut plebis mores observarent, & ad Episcopum de omnibus referrent¹. Qui periclitabantur, iis baptismum aut absolutionem dare poterant. Hac distributione presbyterorum opus fuit in ma-

Origines
parochia-
rum, qui-
bus præ-
fecti pres-
byteri,